

Främlingar i paradiset

Manuel Kohout

Öar är oaser för världens biologiska mångfald: Trots att de utgör mindre än 5 % av all landyta, finner man här mer än 20 % av alla existerande växter och djur. Samtidigt räknas de till de mest hotade platserna på jorden - ca 80 % av alla arter som är utdöda idag, har en gång funnits på öar. De två största hoten mot öarnas växter och djur är förstörelsen av deras naturliga livsmiljöer, samt introduktion av främmande rovdjur som katter, råttor och möss. Dessa arter har idag spridits av människan till i stort sett varje hörn av världen. På många öar där dessa rovdjur introducerats har det tidigare aldrig funnits naturliga fiender. De inhemska djuren och växterna är därför ofta helt utlämnade till det okända hotet. Det bästa sättet att skydda öarnas biologiska mångfald är självfallet att förhindra introduktioner överhuvudtaget, genom att införa strikta kontroller av varor och resenärer som anländer per båt eller flyg. Om det däremot är för sent och de invasiva rovdjuren redan har etablerat sig, är den näst bästa åtgärden deras fullständiga utrotning. Det låter grymt eller till och med oetiskt och leder ofta till bråk mellan djurskyddsorganisationer och biologer som försöker skydda den inhemska naturen. Det bedrövliga faktumet är dock att ett ojämförbart antal fler djur kommer att dö och arter kommer att utplånas utan sådana aktiva skyddsåtgärder. De fenomenala resultaten av över 1000 utrotningsaktioner som har utförts på världens öar idag talar ett tydligt språk: Djur och växter återkoloniserar övergivna öar och hela naturen återhämtar sig och frodas.

Syftet med denna studie är att identifiera de öar i Västindiska oceanen som är i störst behov av omedelbar utrotning av invasiva möss, katter, samt svart- och brunråttor för att skydda den unika inhemska biologiska mångfalden. Sammanlagt prioriteras 315 öar tillhörande Seychellerna, Maskarenerna, Komorerna och Îles Éparses. Värderingen baseras på förekomsten av 77 fågelarter, som tillhör de främsta bytena och konkurrenterna till de introducerade rovdjuren. En specifik ö's relativa värde beräknas genom att uppskatta den biologiska "nyttan" av en utrotningsåtgärd delat genom dess kostnad. Beräkningen tar hänsyn till ett stort antal faktorer: Vilka av de fyra invasiva arter finns på ön? Vilka berörda fåglar förekommer? Häckar dessa fåglar på ön eller inte? Hur sällsynta är fåglarna? Hur stor är deras utdöenderisk? Hur starkt minskar deras antal? Hur stor är risken att ön invaderas igen efter en lyckad utrotning? Hur stor är risken att ön översvämmas inom närmaste framtid - och pengarna investerade i utrotningen är bortkastade? Och, slutligen, hur stor är den relativa kostnaden?

Denna studie bygger på tidigare forskning som prioriterar utrotningsprojekt, men introducerar även nya metoder som har två huvudsakliga syften: Urvalet av de viktigaste öarna ska i så stor mån som möjligt baseras på påtagliga vetenskapliga fakta och modeller istället för subjektiva värderingar. Samtidigt ska prioriteringen enkelt kunna anpassas till särskilda krav och mål för naturvårdare inom studieområdet. Pålitligheten hos den använda strategin kan bli ännu större om andra berörda arter och invasiva rovdjur inkluderas i framtida satsningar. Resultaten visar att samma öar hamnar högst upp i rangordningen även om beräkningen gör smärre förändringar gällande viktningen av vissa faktorer. De viktigaste öarna hör till Seychellerna: Marianne, Silhouette, Aride, Félicité och Curieuse. Europaön och Albatrossön är de viktigaste öarna tillhörande Îles Éparses och Maskarenerna. Öar från Komorerna hamnar långt ner i listan. Denna rangordning områdena emellan har dock inte nödvändigtvis någonting att göra med områdenas verkliga ornitologiska värde i jämförelse med varandra. Snarare återspeglar det faktumet att Seychellerna har den mest noggranna informationen om fåglarnas förekomst och Komorerna den sämsta. Därför rekommenderas att resultaten läses för varje område för sig. Det är på de högst rankade öarna i varje område som flest arter skulle kunna skyddas till minst kostnad.

Degree project in biology, Master of science (2 years), 2014

Examensarbete i biologi 45 hp till masterexamen, 2014

Biology Education Centre, Uppsala University, and School of Biological Sciences/Department of Statistics, University of Auckland, Auckland 1142, New Zealand

Supervisors: Jacob Höglund and James Russell